

УДК

РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРОЦЕСІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Капранова Л.Г., доцент кафедри економічної теорії та інтелектуальної власності, к.е.н., доцент, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Шилін А.Є., магістр з інтелектуальної власності і права ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Kapranova L., PhD in Economics, docent, Department of Economic Theory and Intellectual Property, State Higher Educational Institution «Priazovskyi State Technical University», Mariupol, Ukraine

Shilin A., Master of Intellectual Property and Law, State Higher Educational Institution «Priazovskyi State Technical University», Mariupol, Ukraine

Kapranov L., Shilin A. Implementation of forms of protection of intellectual property in the process of technology transfer.

The article, based on the experience of outstanding Ukrainian scientists and legislative acts in the field of protection of intellectual property rights are the basic theoretical aspects of intellectual property protection in the process of technology transfer. Noted that the increase in the number of intellectual property rights, increased competition in the markets for goods and services, and increases the number of violations of the rights of intellectual property. Are typical of copyright and related rights, which give rise to judicial protection. Tracking techniques are given rights violations of intellectual property rights in the process of technology transfer. Are the steps that are defined by the legislation of Ukraine as unfair competition, and for which the Antimonopoly Committee of Ukraine imposes fines and attracts violators to administrative and civil liability. Pointed out that unlike some Western countries, in Ukraine is no patent court, but there is the practice of creating judicial boards on intellectual property, for example, the Supreme Economic Court of Ukraine. In these colleagues are working judges who have special training in intellectual property and therefore can competently resolve disputes on intellectual property.

Капранова Л.Г., Шилін А.Є. Реалізація форм захисту об'єктів інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій.

В статті, спираючись на досвід видатних українських вчених та законодавчі акти в сфері захисту прав інтелектуальної власності, наведено основні теоретичні аспекти захисту об'єктів інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій. Зазначено, що зі збільшенням кількості об'єктів інтелектуальної власності, зростанням конкуренції на ринках товарів і послуг, збільшується і кількість порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності. Наведено типові порушення авторського права і суміжних прав, які дають підстави для судового захисту. Наведено прийоми відстеження порушень прав об'єктів інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій. Наведено дії, що визначені законодавством України як недобросовісна конкуренція, і за які Антимонопольний комітет України накладає штрафи, а також притягує порушників до адміністративної та цивільно-правової відповідальності. Зазначено, що на відміну від деяких західних країн, в Україні поки що немає патентного суду, але є практика створення судових колегій з інтелектуальної власності, наприклад, при Вищому господарському суді України. У таких колегіях працюють судді, які мають спеціальну професійну підготовку з інтелектуальної власності і тому можуть компетентно вирішувати спори щодо інтелектуальної власності.

Капранова Л.Г., Шилін А.Є. Реализация форм защиты объектов интеллектуальной собственности в процессе трансфера технологий.

В статье, опираясь на опыт выдающихся украинских ученых и законодательные акты в области защиты прав интеллектуальной собственности, приведены основные теоретические аспекты защиты объектов интеллектуальной собственности в процессе трансфера технологий. Отмечено, что с увеличением количества объектов интеллектуальной собственности, ростом конкуренции на рынках товаров и услуг, увеличивается и количество нарушений прав на объекты интеллектуальной собственности. Приведены типичные нарушения авторского права и смежных прав, которые дают основания для судебной защиты. Приведены приемы отслеживания нарушений прав объектов

интеллектуальной собственности в процессе трансфера технологий. Приведены действия, которые определены законодательством Украины как недобросовестная конкуренция, и за которые Антимонопольный комитет Украины накладывает штрафы, а также притягивает нарушителей к административной и гражданско-правовой ответственности. Указано, что в отличие от некоторых западных стран, в Украине пока нет патентного суда, но есть практика создания судебных коллегий по интеллектуальной собственности, например, при Высшем хозяйственном суде Украины. В таких коллегиях работают судьи, которые имеют специальную профессиональную подготовку по интеллектуальной собственности и поэтому могут компетентно решать споры по интеллектуальной собственности.

Постановка проблеми. Глобалізація господарської діяльності все більше впливає на технологічний розвиток суспільства. На сьогоднішній день основною проблемою яка стоїть перед українськими підприємствами - це відсталі технології, на основі яких ведеться виробництво всієї продукції. Тому трансферт технологій з-за кордону може стати для українських підприємств фактором подальшого розвитку при переході на 5 і надалі 6 технологічний уклад, підвищення конкурентоспроможності на зовнішніх ринках і збереження за собою вже наявних сегментів ринку і при освоєнні нових. Але існують проблеми які пов'язані з правами власності на об'єкти інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій. Зі збільшенням кількості об'єктів інтелектуальної власності, зростанням конкуренції на ринках товарів і послуг, збільшується і кількість порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності. Тому ця робота присвячена питанням реалізації форм захисту об'єктів інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями трансферу технологій займаються як українські так і закордонні вчені, такі як, Ю. Макогон, Є. Авраменко, А. Баро, Г. Папирян, В. Лисенко, С. Єгоров та інші.

Результати дослідження. Як вважають С. Архієреєв, Т. Тарасенко, що в умовах світової глобалізації та інтеграції рівень економічного розвитку країни визначає НТП та здатність до комерціалізації інтелектуальних факторів. Важливим і перспективним механізмом економічної стабілізації держави є трансферт технологій, сутність якого полягає в передачі ноу-хау, нових технологій, технологічного обладнання та науково-технічних знань від власника до замовника. Саме зміни технологій забезпечують розвиток галузей промисловості, є основою якісних змін в економіці в цілому. [1] Захист прав інтелектуальної власності - це відповідальний етап її життєвого циклу. Без наявності ефективної системи захисту всі результати попередніх дій, пов'язані зі створенням, правовою охороною та використанням об'єктів інтелектуальної власності, можуть бути зведені нанівець. У наш час чинник захисту прав набуває широкого значення ще й тому, що у зв'язку зі швидким розвитком технологій порушення прав може відбутися у таких обсягах, які були неможливими кілька десятиліть тому.

Порушення прав ймовірно як у рамках договору, укладеного між правовласником і користувачем, так і у випадку позадоговірного використання прав. Порушником прав найчастіше буває недобросовісний конкурент, але в окремих випадках ним може бути держава і навіть колега-співавтор. Зі збільшенням кількості об'єктів інтелектуальної власності, зростанням конкуренції на ринках товарів і послуг, збільшується і кількість порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності. Причини можуть бути різними, починаючи від незнання порушником законів про інтелектуальну власність і закінчуючи свідомим порушенням прав у гонитві за прибутком.

Основна причина порушення прав - економічна. Ймовірніше ніхто не буде порушувати права на об'єкт інтелектуальної власності, якщо його використання не обіцяє матеріальної вигоди. І навпаки, якщо використання об'єкта інтелектуальної власності призводить до одержання додаткового прибутку понад той, який приносять активи підприємства, з'являються недобросовісні конкуренти, які прагнуть одержати цей прибуток незаконним шляхом, тобто без дозволу на те правовласника.

До того ж порушник отримує прибуток навіть більший за той, який міг би одержати законний правовласник. Це робить порушення прав ще більш привабливим. Порушення прав інтелектуальної власності завдає шкоди не лише правовласникові, що він недоотримає належний йому прибуток, але й суспільству в цілому, оскільки творці не будуть зацікавлені у створенні нових об'єктів інтелектуальної власності. Тому, для боротьби з цим явищем організації (підприємства, установи) створюють служби безпеки, які займаються попередженням і виявленням правопорушень, а також захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності. Ще однією причиною порушень прав інтелектуальної власності є відносно незначне покарання за вчинені дії [2].

Порушенням прав інтелектуальної власності є будь-яке використання об'єкта інтелектуальної власності без дозволу на те правовласника.

Типовими порушеннями авторського права і суміжних прав, які дають підстави для судового захисту, є: здійснення будь-якими особами дій, які порушують особисті немайнові права суб'єктів авторського права і/або суміжних прав; піратство у сфері авторського права і/або суміжних прав; плагіат; ввезення на митну територію України без дозволу осіб, які мають авторське право і/або суміжні права, екземплярів творів (зокрема комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм, програм мовлення; будь-які дії, свідомо спрямовані на обхід технічних засобів захисту авторського права і/або суміжних прав, зокрема виготовлення, поширення, ввезення з метою поширення й застосування знарядь для такого обходу; підробка, зміна або вилучення інформації, зокрема в цифровому форматі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав, або особи, яка здійснює таке управління тощо.

Щодо порушення прав на об'єкт права промислової власності - це дії, які чинять без дозволу на те правовласника. Щодо винаходів, корисних моделей і промислових зразків це:

- виготовлення продукту з застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі); застосування такого продукту, пропозиція для продажу, зокрема через Інтернет, продаж,

- імпорт (ввезення) та інше введення його у суспільний обіг або зберігання такого продукту в зазначених цілях;

- застосування процесу, який охороняється патентом, або пропозиція щодо його застосування в Україні, якщо особа, яка пропонує цей процес, знає про те, що його застосування заборонено без згоди власника патенту або, враховуючи обставини, це і так є очевидним.

Продукт визнають виготовленим із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі), якщо використано кожну ознаку, що внесена до незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі), або ознаку, еквівалентну їй.

Процес, який охороняється патентом, визнають застосованим, якщо використано кожну ознаку, внесена до незалежного пункту формули винаходу, або ознаку, еквівалентну їй.

Будь-який продукт, процес виготовлення якого охороняється патентом, через брак доказів протилежного, вважають виготовленим із застосуванням цього процесу за умови, якщо буде виконано, принаймні, одну із двох вимог:

- продукт, що виготовлено із застосуванням процесу, який охороняється патентом, є новим;

- є підстави вважати, що зазначений продукт виготовлено із застосуванням запатентованого процесу, а власник патенту не має можливості шляхом здійснених зусиль визначити процес, який застосовано при виготовленні цього продукту [9].

У цьому випадку обов'язок довести, що процес виготовлення продукту не є ідентичним тому, який охороняється патентом, і відрізняється від останнього, покладається на особу, щодо якої є достатні підстави вважати, що вона порушує права власника патенту.

Порушенням прав визнають виготовлення виробу з застосуванням запатентованого промислового зразка, застосування такого виробу, пропозиція для продажу, зокрема й через Інтернет, продаж, імпорт (ввезення) та інше введення його до господарського обігу або зберігання такого виробу в зазначених цілях.

Виріб визнають виготовленим із застосуванням запатентованого промислового зразка, якщо при цьому використані всі суттєві ознаки промислового зразка.

Дії, вчинені без дозволу власника свідоцтва про реєстрацію права на використання зареєстрованого кваліфікованого позначення походження товару, визнаються порушенням його прав при: нанесенні його на товар або на етикетку; нанесенні його на упаковку товару, застосування в рекламі; запису на бланках, рахунках та інших документах, які супроводжують товар.

Крім того, порушенням прав власників свідоцтва на використання зареєстрованого кваліфікованого позначення походження товару є: використання зареєстрованого кваліфікованого позначення походження товару особою, яка не має свідоцтва про право на його використання; використання зареєстрованого позначення географічного походження товару, якщо цей товар не походить із зареєстрованого для цього позначення географічного місця, навіть якщо справжнє місце походження товару або географічне позначення його походження наведено у перекладі або супроводжується словами: «вид», «тип», «стиль», «марка», «імітація» тощо; використання зареєстрованого кваліфікованого позначення походження товару або подібного йому позначення для відмінних від описаних у реєстрі однорідних товарів, якщо таке використання вводить в оману споживачів щодо походження товару і його особливих властивостей, або інших характеристик, а також для неоднорідних товарів, якщо таке використання завдає шкоди репутації зареєстрованого

позначення або є неправомірним використанням його репутації; використання зареєстрованого кваліфікованого позначення походження товару як видової назви.

Дії, вчинені без дозволу власника свідоцтва на торговельну марку (знак для товарів і послуг), визнають порушенням його права, якщо наявне:

- нанесення знаку на будь-який товар, для якого знак зареєстрований - упаковку, у якій зберігається такий товар; вивіску, пов'язану з ним; етикетку, нашивку або інший прикріплений до товару предмет; зберігання такого товару із зазначеним нанесенням знаку з метою пропозиції для продажу; продаж, імпорт (ввезення) та експорт (вивезення);

- застосування його під час пропонування і надання будь-якої послуги, для якої знак зареєстровано;

- застосування його в діловій документації або в рекламі, в тому числі у мережі Інтернет, зокрема в доменних іменах.

Знак визнають використаним, якщо його застосували у формі зареєстрованого знаку, а також у формі, яка відрізняється від зареєстрованого знаку лише окремими елементами, якщо це не змінює загального вигляду знаку.

Перейматися питанням захисту прав варто не після виявлення факту їх порушення, а набагато раніше, ще на етапі оформлення прав. Так, при складанні формули винаходу необхідно звести до мінімуму можливість порушення прав у майбутньому. Якщо запатентований процес не залишатиме на виробі характерних слідів як-то домішки, жорсткість тощо, то буде важко довести в суді, що способом при виготовленні його застосовано запатентований спосіб.

Для запобігання порушенню прав формулу винаходу доцільно зробити багатоланковою, утруднивши тим самим її обхід недобросовісним конкурентом. Для підтвердження факту порушення прав на винахід, необхідно переконатися, що використана кожна ознака з незалежного пункту формули винаходу. Якщо хоча б одне обмеження не використано, то патент не вважають порушеним. Отже, чим більше обмежень у патенті, тим вища ймовірність його копіювання за відсутності одного обмеження.

Виявивши факт порушення прав, правовласник, насамперед, повинен звернутися до порушника і вказати йому на наявність своїх прав. Для цього можна надіслати листа, щоб порушник не зміг згодом посилатися на свою необізнаність. Дієвим засобом уникнення судового розгляду є переговори. Цілком можливо, що в процесі переговорів поталанить переконати порушника змінити свою поведінку. Компроміс, досягнутий на переговорах, у багатьох випадках кращий за судовий розгляд.

Якщо переговори не досягли позитивного результату, можна звернутися до третейського суду. У цьому випадку обидві сторони повинні попередньо підписати відповідний документ про згоду визнати рішення третейського судді.

Інша можливість запобігти порушенню прав полягає у попередженні потенційного порушника про свої права шляхом нанесення на товар або його упаковку спеціальних охоронних написів і знаків. Наприклад, можна вказати номери патентів на винаходи, які були використані під час виготовлення цієї продукції. Свідченням авторських прав на публікації є знак копірайту ©. Для об'єктів суміжних прав таким знаком є ®, для незареєстрованої торговельної марки -™, а для зареєстрованої - ®. Хоча все це відносно слабкий захист прав, але порушник не зможе посилатися на те, що він не знав, що права на ці об'єкти охороняються. Ці позначення також виконують інформаційну функцію, оскільки надають можливість ідентифікувати правовласника і провести з ним переговори щодо законного використання права на ці об'єкти. Якщо ці заходи не дають позитивного результату, правовласник може звернутися за захистом своїх прав до суду.

Судовий розгляд варто використовувати як останній засіб у вирішенні спору. Судовий процес, зазвичай, пов'язаний зі значними витратами часу й коштів. Крім того, вирок суду може мати серйозні наслідки для порушника. Саме тому більшість порушників прагнуть уникнути ризику судового вироку, що може зупинити їхню підприємницьку діяльність, і тому намагаються не порушувати наявні права. Практика показує, що лівова частка спорів щодо інтелектуальної власності не доходить до розгляду в суді.

Найчастіше (у 66% випадків у США) позови з приводу порушення патентів вдається врегулювати без суду, однак при цьому кожній стороні доводиться заплатити значну суму за послуги юристів (у США - близько мільйона доларів). Лише близько 4% патентних позовів розглядаються в суді.

Відслідковувати варто як порушення прав інтелектуальної власності організації, так і порушення чужих прав інтелектуальної власності організацією.

Порушення прав інтелектуальної власності найбільш яскраво проявляються на ринку товарів і послуг. Саме тут їх потрібно шукати в першу чергу. Якщо буде виявлено, що обсяг продажів організації різко впав, то це може бути наслідком порушення прав. Так, служба безпеки одного із фармацевтичних підприємств, розташованого в центральній частині України, звернула увагу на той факт, що обсяг продажів одного з їхніх популярних препаратів у східній Україні різко впав. Розслідування показало, що одне з товариств з обмеженою відповідальністю почало випускати цей препарат під тією ж назвою і в упаковці, схожій на оригінальну до ступеня змішування, що вводило в оману покупців [25].

Інший прийом відстеження порушень прав полягає в розбиранні закуплених на ринку аналогічних товарів конкурента. Цілком можливо, що в цьому випадку Ваш товар порушує права інтелектуальної власності.

Потенційних порушників прав інтелектуальної власності можна виявити шляхом проведення патентних досліджень. Пошук компаній - конкурентів полегшується тим, що в графі 73 патенту наводять відомості про патентовласника.

Беручи за відправну точку патенти своєї організації, можна легко встановити компанії, які посилаються на ці патенти. Якщо буде виявлено тісний зв'язок між патентами Вашої компанії А та іншої компанії Б, насамперед, потрібно встановити ступінь їх взаємозалежності.

Взаємозалежні патенти підлягають подальшому відстеженню, оскільки тут виникає ймовірність актів передачі патентних прав, завершення терміну дії одного з патентів або перехід винахідника до іншої організації. Зацікавлена компанія може спробувати одержати необхідну технологію за ліцензією, придбати патентні права або створити спільне підприємство. Якщо нічого подібного не відбуватиметься, потрібно продовжувати відслідковувати дії компанії на предмет можливого правопорушення.

Аналіз взаємозалежних патентів належить до діяльності, яку останнім часом називають конкурентною розвідкою, і яка призначена переважно для забезпечення керівників відомостями, необхідними для прийняття обґрунтованих рішень.

Щоб запобігти можливому порушенню чужих прав, необхідно дотримуватися таких правил: перевірити всі технічні рішення, використані в інноваційній продукції (перевірку проводять окремо для кожної країни, у якій передбачена реалізація продукції, з урахуванням законодавства цієї країни); виявити у продукції, яку перевіряють, використані ознаки запатентованого винаходу.

До уваги беруть тільки ті виявлені охоронні документи, що діють на території країн, стосовно яких здійснюють перевірку. Ретроспектива пошуку визначається номінальним терміном дії патентів, встановлених законодавством країни перевірки. При проведенні аналізу патенту, основну увагу приділяють виявленню обсягу прав, який встановлений формулою. Перевірку здійснюють дуже ретельно, оскільки будь-яка неточність може спричинити значні матеріальні збитки.

В Україні існує дві форми захисту прав інтелектуальної власності: юрисдикційна та неюрисдикційна. Неюрисдикційна форма передбачає самостійний захист прав інтелектуальної власності без звернення по допомогу до державних або інших компетентних органів, тобто самозахист. Це може бути відмова здійснити певні дії, передбачені укладеним договором про передачу (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності або ліцензійним договором, відмова від виконання недійсного договору тощо. Обрані засоби самозахисту мають бути не заборонені законодавством і не повинні суперечити моральним принципам суспільства.

Юрисдикційні форми захисту мають два порядки захисту: загальний (судовий) і спеціальний (адміністративний). Загальний порядок захисту здійснюється в судах. Спеціальний порядок захисту прав здійснюється в органах державного управління, органах Антимонопольного комітету України, а також органах Державної митної служби України. Адміністративний порядок полягає у розгляді та вирішенні спору органом державного управління. Процедура розгляду тут набагато простіша, ніж у цивільному судочинстві. Правовою основою є Кодекс України про адміністративні правопорушення, а також закони України: «Про захист від недобросовісної конкуренції» [3], «Про авторське право і суміжні права» [4], «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на сорти рослин» та ін.

У сфері авторського права і суміжних прав адміністративний спосіб захисту права передбачено тільки у випадку публічного показу, порушення умов публічної демонстрації, а також тиражування кіно- та відеофільмів без прокатного посвідчення. Щодо об'єктів промислової власності цей спосіб захисту прав передбачає накладання штрафів за неправомірне використання фірмових найменувань, торговельних марок, інших порушень прав при трансфері технологій. Засобом захисту

в цьому випадку є скарга, яку подають у встановленому адміністративним законодавством порядку до відповідного органу державного управління.

За здійснення дій, визначених законодавством України як недобросовісна конкуренція, Антимонопольний комітет України накладає штрафи, а також притягує порушників до адміністративної та цивільно-правової відповідальності. Це такі дії: неправомірне використання чужого імені, фірмового найменування, торговельних марок; введення до обороту під своїм позначенням товарів іншого виробника; відтворення зовнішнього вигляду виробу іншого суб'єкта господарської діяльності та введення його до господарського обороту; неправомірне отримання, розголошення і використання комерційної таємниці, а також інші протиправні дії.

Антимонопольний комітет України розглядає скарги щодо тих дій, які здійснені після введення об'єктів права інтелектуальної власності до господарського обороту. Типовими видами адміністративних стягнень є: попередження, штраф, виправні роботи, адміністративний арешт тощо. Зокрема, за незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, присвоєння авторства на такий об'єкт або інше навмисне порушення права інтелектуальної власності накладають штраф від 10 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції, а також обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення.

Спори, що пов'язані з порушенням прав інтелектуальної власності в процесі трансферу технологій, підвідомчі загальним та господарським судам. Якщо хоча б однією зі сторін у спорі є фізична особа, то зазначений спір розглядають у суді загальної юрисдикції.

Згідно з Законом України «Про судоустрій України» [5] такі спори вирішують також і в адміністративних судах, які вже починають функціонувати. У випадку порушення прав потерпілий подає позов до суду про відправлення правосуддя з метою захисту особистих і/або майнових прав. У позові вказують форму захисту (заборона здійснювати будь-які дії, відшкодувати збитки тощо), розмір заподіяного збитку, наводять докази обґрунтованості вимог. У будь-якому судовому розгляді про порушення прав інтелектуальної власності вирішують два основні питання. Перше пов'язане зі встановленням або не встановленням факту використання ОПІВ. Друге - з визначенням розміру збитків, які належить стягнути з відповідача на користь позивача.

Власник прав на ОПІВ має право вимагати від порушника: визнання прав власника; відновлення становища, яке існувало до порушення права; припинення дій, які порушують право або загрожують його порушенням; відшкодування збитків, зокрема, втраченої вигоди тощо.

Якщо одночасно з порушенням майнових прав, порушено і особисті немайнові права автора, то він може зажадати майнової компенсації за заподіяну йому моральну шкоду, розмір якої визначає суд. Наприклад, порушенням прав автора є присвоєння результатів чужої творчої праці та спроба видати ці результати за власну розробку. Загальний суд чи господарський суд мають право прийняти рішення або ухвалу про заборону випуску твору, використання постановки, фонограми передачі в ефір або по кабелю, про припинення їх поширення, про вилучення, конфіскацію всіх екземплярів твору, якщо буде достатньо доказів про порушення авторського права і суміжних прав.

Застосування цивільно-правових санкцій за порушення прав на ОПІВ можливе в межах загального терміну позову, тобто протягом трьох років віддати, коли власник права довідався або мав можливість довідатися про порушення свого права. На відміну від деяких західних країн, в Україні поки що немає патентного суду, але є практика створення судових колегій з інтелектуальної власності, наприклад, при Вищому господарському суді України. У таких колегіях працюють судді, які мають спеціальну професійну підготовку з інтелектуальної власності і тому можуть компетентно вирішувати спори щодо інтелектуальної власності.

Поряд із нормами цивільно-правового порядку захисту прав на ОПІВ чинне законодавство передбачає також кримінальну відповідальність. Кримінальна відповідальність настає тільки тоді, коли матеріальний збиток у 200 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Якщо матеріальний збиток в 1000 і більш разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то його вважають заподіяним в особливо великому розмірі. Незаконний випуск під своїм іменем або присвоєння авторства на чужий твір науки, літератури або мистецтва, незаконне відтворення або поширення такого твору, присвоєння авторства на чужі об'єкти права промислової власності або розголошення без згоди автора змісту винаходу, корисної моделі або промислового зразка до офіційної публікації про них - все це визнають кримінальним злочином.

Законодавство України передбачає також кримінально-правові санкції за незаконне зазіхання на комерційну таємницю. Кримінальним злочином визнають незаконний збір з метою використання відомостей, які становлять комерційну таємницю (промислове шпигунство), якщо це наносить значних матеріальних збитків суб'єктові підприємницької діяльності. Як покарання передбачено

накладання на порушника штрафу в розмірі до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк до 5-й років [6]. Притягнення до кримінальної відповідальності конкретних винуватців злочину не виключає вимоги про відшкодування заподіяних збитків.

Висновок. В роботі розглянуті проблеми розвитку інноваційної діяльності та трансферу технологій в Україні. Низький успіх в реалізації проектів по трансферу технологій в Україні головним чином зумовлено двома групами чинників: по-перше, безпосередньо пов'язаних з недостатнім розвитком інноваційних процесів, що гальмує участь країни у міжнародному обміні технологій, та по-друге, зумовлених недоліками вітчизняного законодавства щодо визначення та захисту права інтелектуальної власності учасників інноваційного процесу. Досліджено поняття трансферу технологій як комплексного об'єкту інтелектуальної власності, визначені порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, надані рекомендації щодо попередження порушень та практичні рекомендації по запобіганню можливих порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності на всіх стадіях створення технологій та впровадження їх у життя.

Список використаних джерел

1. Архієреєв С., Тарасенко Т. Розвиток трансферу технологій [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/Oktober/7.htm>.
2. Якубівська Ю. Використання і захист об'єктів інтелектуальної власності в контексті інтелектуалізації світогосподарського розвитку // Наука молода. – 2008. - № 9. – С. 148.
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 13, ст.64
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17.06.2009 № 680-р // Урядовий кур'єр від 27.06.2009 - № 114.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України, 2002, № 36, ст.266
6. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»// Відомості Верховної Ради України, 2006, № 45, ст.434.
7. Цибульов П. М. *Основи інтелектуальної власності* / Навчальний посібник – К.: "Ін-т. інтел. власн. і права", 2005. – 108 с.

Bibliography:

1. Arhiyereyev S. «Development Technology Transfer», [electronic resource], S. Arhiyereyev, T. Tarasenko, available at: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/Oktober/7.htm>
2. Yu Yakubivska (2008), «Use and protection of intellectual property rights in the context of intellectualization of economic development», J. Yakubivska, Science young, No. 9, p. 148.
3. «On Copyright and Related Rights», (1994), [electronic resource], the Law of Ukraine of 23.12.1993 No. 3792-XII, Supreme Council of Ukraine (BD), No. 13, art. 64, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
4. «On approval of the concept of national innovation systems», [electronic resource], Cabinet of Ministers of Ukraine, the concept of 17.06.2009 No. 680-p, Governmental Courier from 27.06.2009, No. 114, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-p>
5. «On innovation», (2002), the Law of Ukraine from 04.07.2002 No. 40-IV, Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, No. 36, art. 266, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
6. «On state regulation of activities in the field of technology transfer», (2006), [electronic resource], the Law of Ukraine of 14.09.2006 No.143-V, Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, - No. 45, art. 434, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>
7. Tsybulov P. (2005), «Fundamentals of Intellectual Property», a tutorial, P.M. Tsybulov, K., Inst. Prediction. own. and Law, p.108

Keywords: sustainable development, technology transfer, innovative development, steel plants, a national network of Technology Transfer, patent .

Ключові слова: устойчивое развитие, трансферт технологій, інноваційний розвиток, металургійні підприємства, національна мережа трансферу технологій, патент .

Ключевые слова: сталий розвиток, трансферт технологій, инновационное развитие, металлургические предприятия, национальная сеть трансферта технологій, патент.